

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2730

Vragen van het lid **Van Nispen** (SP) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *het intrekken van tolkdiensten en het werven van tolken in België om in Nederland te gaan werken* (ingezonden 21 april 2023).

Antwoord van Minister **Yeşilgöz-Zegerius** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 30 mei 2023).

Vraag 1

Hoe kort van tevoren is het met de huidige regelgeving mogelijk voor tolkenbureaus van het Openbaar Ministerie om aan tolken reeds verstrekte en door tolken aanvaarde nog plaats te vinden tolkdiensten eenzijdig in te trekken?

Antwoord 1

De aanbesteding tolkdienstverlening van het Openbaar Ministerie (hierna: OM) loopt nog, waardoor het OM nu nog rechtstreeks tolken inkoop en werkt het OM met eigen voorwaarden. Het intrekken van een opdracht is mogelijk tot op het laatste moment dat een zitting gaat beginnen en dat zal in de toekomst ook zo blijven. Eén reden dat een zitting op het laatste moment geannuleerd wordt, en dus ook de tolk, is dat één van de justitiabele ziek is. Wanneer een tolk onderweg is naar een zitting of reeds in het gerechtsgebouw aanwezig is, worden nu de reiskosten vergoed en veelal de minimale omvang van een tolkdienst, te weten een half uur.

Als de aanbesteding is afgerond en de contracten daaruit in werking zijn getreden zal de inkoop via een intermediair tot stand komen.¹ In dat geval zal de voorwaarde zijn dat tolkopdrachten die binnen 4 uur voor aanvang van een tolkopdracht op locatie door de opdrachtgever geannuleerd worden volledig betaald worden, bij annulering binnen 24 uur 50%. Deze voorwaarden gelden dan voor alle tolken die in opdracht van het OM worden ingekocht.

¹ De aanbesteding is reeds gepubliceerd. Volgens de huidige planning gaat de dienstverlening voor het perceel Parket Centrale Verwerking OM (CVOM) in op 1 januari 2024 en voor het perceel het Openbaar Ministerie/ de Rechtspraak (exclusief Parket Centrale Verwerking OM) gaat de dienstverlening in op 1 maart 2024.

Vraag 2 en 3

Hoeveel tolkdiensten van de door het tolkenbureau van Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM) verstrekte tolkdiensten zijn er in de maanden maart en april 2023 in totaal ingetrokken om die tolkdiensten vervolgens aan andere tolken te verstrekken, zoals ook meermaals is gebeurd bij de CVOM-tolkdiensten van de voorzitter van de Orde, Fedde Dijkstra? Is het correct dat dit enkel de voorzitter van de Orde lijkt te treffen, en zo ja waarom?

Antwoord 2 en 3

Uit navraag bij het OM blijkt dat uit de systemen van het OM niet te herleiden is hoeveel van de door het tolkenbureau van Centrale Verwerking Openbaar Ministerie verstrekte tolkdiensten er in een bepaalde periode zijn ingetrokken. Wel kan ik in algemene zin zeggen dat het geen annuleringen specifiek bij de voorzitter van de Orde van registertolken en -vertalers betreffen. Uit een regulier onderzoek bij en door het OM bleek dat een aantal relatief korte tolkdiensten geleverd was in redelijk gangbare talen waarbij een zeer hoge reiskostenvergoeding in rekening werd gebracht. Het betrof o.a. Pools, Engels, Duits, Roemeens, Bulgaars en diverse gangbare Arabische dialecten. Van het OM heb ik meegekregen dat het ging om reisafstanden van meer dan 200 km per enkele reis. In de reiskostenvergoeding van het OM is, naast de reiskostenvergoeding, ook een tijdverzuimcomponent opgenomen.

Uit efficiëntieoverwegingen is voor openstaande opdrachten door het OM gekeken of het mogelijk was dichterbij wonende tolken bereid te vinden deze opdrachten te aanvaarden. Wanneer het OM een tolk kon vinden met een aanmerkelijk kortere reisafstand, heeft het openstaande opdrachten van tolken met excessieve reisafstanden ingetrokken. Dit is minimaal één week voor de betreffende zittingsdatum gebeurd en betrof een aantal aan verschillende tolken verstrekte tolkdiensten.

Naast de afweging van het OM om de uitgaven aan gerechtskosten in strafzaken te beheersen, is het OM / de Rechtspraak uit de praktijk gebleken dat grote reisafstanden sneller leiden tot late aankomst van de tolk en daardoor tot knelpunten in de zittingsplanning.

Vraag 4

Kunt u uitsluiten dat zijn acties en activiteiten in het belang van alle register-tolken en registervertalers in Nederland, de reden zijn van het intrekken van de CVOM-tolkdiensten? Zo ja, weet u dit zeker? Zo nee, wat gaat u hierin doen?

Antwoord 4

Het OM heeft mij bevestigd dat er op geen enkele wijze sprake is van een selectief beleid en dat in dit geval het ging om opdrachten van meerdere tolken zoals bij vraag 3 is aangegeven. Eén van doelstellingen van het Programma Tolken in de Toekomst was het beperken van de reisafstanden, zodat tolkcapaciteit efficiënt ingezet wordt en zorgvuldig omgegaan wordt met de CO₂-uitstoot en de uitgave van overheidsmiddelen. Het OM probeert waar mogelijk, vooruitlopend op het aan te besteden contract, rekening te houden met de doelstellingen uit het Programma. Deze voorwaarden worden, net als in de toekomstige situatie, actief gemonitord door het Openbaar Ministerie/ de Rechtspraak.

Vraag 5 en 6

Bent u bekend met berichten dat Global Talk, een Nederlandse particuliere organisatie, bezig is met het werven van tolken in België om zich in het Nederlandse Register beëdigde tolken en vertalers (Rbtv) als tolk te laten inschrijven?

Wat vindt u van het feit dat Global Talk naarstig op zoek is naar goedkopere tolken buiten Nederland en middels dit werven probeert de prijs te drukken?

Antwoord 5 en 6

Global Talk is een zelfstandig ondernemende organisatie die aan diverse opdrachtgevers tolk- en vertaaldiensten levert. Naast de rijksoverheid levert Global Talk ook aan andere overheidsdiensten en aan het bedrijfsleven in binnen- en buitenland.

De vereisten om een persoon als registertolk in te schrijven zijn voor iedereen gelijk. De inschrijfvoorwaarden zijn immers door middel van het Besluit inschrijving Rbtv bepaald.² De beheerder van het Nederlandse register, te weten Bureau Wbtv, beoordeelt en stelt vast of iemand aan de inschrijfvoorwaarden voldoet, waarna overgegaan wordt tot inschrijving of niet. De te toetsen competenties hebben onder andere betrekking op de taalvaardigheid van de verzoeker in de aangezochte bron- en doeltaal. De woonplaats van de verzoeker (binnen- of buitenland) is hierbij geen criterium.

Intermediairs zijn vrij in hun uitvoering van wervingsacties voor de verschillende opdrachtgevers die zij leveren, hierbij het kan voorkomen dat de intermediairs deze wervingsacties uitbreiden naar het buitenland om zo aan de vraag van al haar opdrachtgevers te kunnen blijven voldoen. Ik weet dat er uitdagingen zijn om met het huidige tolkenaanbod het toenemende werk op de Nederlandse markt vanuit het register te verrichten voor de rijksoverheid. In het kader van interventies is dit ook een onderwerp van gesprek met Bureau Wbtv en de intermediairs.

Voor de rijksoverheid is het van belang dat er zoveel mogelijk registertolken van het gevraagde niveau ingezet worden, omdat van deze tolken vaststaat dat zij aan de vereiste inschrijfvoorwaarden voldoen. Echter herken ik het gestelde niet dat Global Talk in haar wervingsacties actief op zoek is naar goedkope tolken vanuit het buitenland om zo de prijs te drukken. De rijksoverheid bewaakt de levering van de tolken op basis van de contractuele afspraken, in het bijzonder het gevraagde kwaliteitsniveau. Hoe en waar tolken of vertalers geworden worden is aan de intermediairs.

Vraag 7

Bent u het met de stelling eens dat dit soort praktijken zorgt voor een verstoorde arbeidspositie van Nederlandse tolken in het kader van een «race to the bottom»?

Antwoord 7

Bij het gebruik van beëdigde tolken en vertalers in Nederland wordt gebruik gemaakt van het register beëdigde tolken en vertalers, waarbij geen criteria rondom de nationaliteit worden gesteld. De kwaliteit en integriteit van een tolk dan wel vertaler staan hierin centraal.

Op basis van het Verdrag betreffende de werking van de EU (VWEU) en de algemene wet gelijke behandeling (AWGB) is het mij niet toegestaan onderscheid te maken op onder andere het gebied van arbeid en het vrije beroep en is elke discriminatie op grond van nationaliteit verboden. Daarnaast vind ik het belangrijk dat het register beëdigde tolken en vertalers zich uitbreidt vanwege het toenemende werkaanbod om te kunnen voldoen aan de leveringszekerheid waar wij als rijksoverheid strak op sturen. Ik ben het niet eens met de stelling dat het aantrekken van tolken (in binnen- en buitenland) zorgt voor een verstoorde arbeidspositie van tolken in het kader van een «race to the bottom». Met inachtneming van het ingestelde minimumuurtarief komen prijzen tot stand op basis van vraag en aanbod van de gevraagde taal en expertise. Zoals bij vraag 4 is aangegeven is daarnaast het beperken van de reisafstand één van de doelstellingen die meegenomen zijn in de contracten met de intermediairs, waardoor het interessanter moet worden om tolken die dichtbij de werklocatie wonen in te zetten.

Vraag 8

Bent u het met de stelling eens dat de actie om tolken te gaan werven niet ligt aan het gebrek aan tolken die hun diensten aanbieden op de Nederlandse markt maar het feit dat Nederlandse tolken de uurvergoeding, terecht, te laag vinden?

Antwoord 8

Nee, deze stelling deel ik niet. Intermediairs ervaren op sommige talen uitdagingen in de leverzekerheid doordat in een taal slechts een enkele tolk in het Rbtv ingeschreven staat. Daarnaast ervaren intermediairs op specifieke momenten op de dag een uitdaging in de leveringen, omdat overheidspro-

² Staatscourant 2020, 51580 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl)

cessen veelal op hetzelfde moment worden uitgevoerd en ook nog veel op locatie. Een dergelijke (piek)belasting doet een beroep op de beschikbaarheid van tolken.

Tolken zijn zelfstandig ondernemer die hun dienstverlening via intermediairs kunnen aanbieden aan de overheid of andere opdrachtgevers. Het te betalen tarief kan onder andere op basis van vraag en aanbod naar taal en expertise tot stand komen. In de gesprekken die gevoerd worden met het veld worden dan ook steeds meer positieve geluiden gehoord over de stelselherziening.

Vraag 9

Deelt u de mening dat zonder verder onderwijs, gezien de aanzienlijke (juridisch terminologische) verschillen die er zijn tussen België en Nederland, het een slecht idee zou zijn dat Belgische tolken in Nederlandse juridische situaties moeten gaan tolken?

Antwoord 9

Het is bekend dat verschillende terminologieën gebruikt worden in verschillende processen. Ook is bekend dat daarbij een verschil is tussen Nederlandse processen en die in het buitenland. Tolken die net met dit vak beginnen of die uit een ander vakgebied of land komen, zullen die terminologieën zich eigen moeten maken. Dit geldt niet specifiek voor tolken uit België, maar is van toepassing voor iedere tolk. Van een tolk wordt verwacht dat hij/zij alleen dan een opdracht accepteert indien en voor zover hij/ zij over de juiste kennis, terminologieën en vaardigheden en attitude beschikt om de opdracht uit te kunnen voeren. Daarnaast wordt verwacht dat een tolk investeert in zijn kennis en vaardigheden en deze voortdurend op het vereiste niveau houdt, bijvoorbeeld door deskundigheidsbevordering door middel van permanente educatie.

Vraag 10

Waarom is een inschrijving in een C1-register niet een harde voorwaarde om te mogen opereren als tolk in Nederland?

Antwoord 10

Allereerst is het niet mogelijk om alle, door de overheid benodigde, talen te toetsen op het C1-niveau en daardoor is het niet voor alle talen mogelijk om C1-geregistreerd te worden. Wel is bij wet beëdigde tolken en vertalers -plichtige organisaties de C1-inzet het uitgangspunt. De wet beëdigde tolken en vertalers voorziet in de mogelijkheid om af te wijken van de afnameplicht indien er tijdelijk geen geschikte tolk aanwezig is, omdat er geen tolk in deze talencombinatie in het register beëdigde tolken en vertalers ingeschreven staat dan wel omdat er geen tolk beschikbaar is om de opdracht uit te voeren. Deze beschikbaarheid komt mede voort uit de bij vraag 8 genoemde knelpunten die intermediairs ervaren. In dat geval moet de afwijking worden gemotiveerd en goedgekeurd worden door de opdrachtgever. Deze voorwaarden zijn ook onderdeel van het gehele systeem. Alleen voor die instanties en die processen waarvoor de afnameplicht geldt, is het verplicht om een C1 tolk te gebruiken, indien en voor zover deze aanwezig dan wel beschikbaar zijn. Wel is met de stelselherziening ingevoerd dat de intermediairs bij afnameplichtige organisaties toe moeten groeien naar een inzet van 95% C1-registertolken. Vanwege voorgaande is het niet mogelijk, maar ook niet wenselijk om de C1-inzet op 100% vast te stellen. Het is niet in alle processen noodzakelijk om een C1-tolk in te zetten. In het geval dat voor alle bedrijfsprocessen van de overheid een C1-eis ingesteld wordt, zal hiermee de onderlinge concurrentie toenemen wat een nadelig effect heeft voor de processen die een wettelijke afnameplicht hebben en een C1-inzet wel gewenst is.

Vraag 11

Gezien het feit dat per 1 januari 2023 na 42 jaar het minimumuurtarief voor tolken in het Besluit tarieven in strafzaken (Btis) van 43,89 euro naar 55 euro is verhoogd; waarom is het minimumwoordtarief voor vertalers in het Btis van 0,079 euro per doeltaalwoord dat is afgeleid van het laagste voormalige regeltarief uit 1963 van 0,79 euro niet tegelijk met het tarief voor tolkdiensten verhoogd?

Antwoord 11

De situatie bij vertalers is anders dan bij tolken. Zo zijn de omstandigheden waaronder vertalers hun werkzaamheden kunnen verrichten, mede door de digitalisering, sterk gewijzigd. Op verzoek van uw Kamer vindt er momenteel wel een onderzoek plaats naar de tarieven op de vertaalmarkt. In afwachting op de resultaten van het eerdergenoemde resultaten naar de vertaalmarkt, neem ik in de tussenliggende periode geen beslissingen over het vertalerstarief. De resultaten worden in het zomerreces verwacht.

Daarnaast is bij vertalers dezelfde methodiek van vrij ondernemerschap van toepassing als bij tolken. Vertalers zijn vrij om met intermediairs tarieven overeen te komen. Het minimumwoordtarief is slechts een middel om te voorkomen dat er lagere tarieven worden overeengekomen dan het minimum en biedt alle ruimte om hogere woordtarieven overeen te komen.

Vraag 12

Bent u het met de stelling eens dat er op de huidige Btis-minimumtarieven voor registertolken en -vertalers op z'n minst een inflatiecorrectie zou moeten worden toegepast?

Antwoord 12

Met de verhoging van het minimumtarief voor tolken is tevens een jaarlijkse indexering van dit tarief ingesteld.³ Deze indexering wordt voor het eerst toegepast per 1 januari 2025. Zoals bij de beantwoording op vraag 11 is aangegeven zal ik de resultaten van het onderzoek naar de tarieven op de vertaalmarkt afwachten, maar mocht er een aanleiding zijn zal ik deze serieus bezien.

³ Regels inzake de beëdiging van tolken en vertalers en de kwaliteit en de integriteit van beëdigde tolken en vertalers (Wet beëdigde tolken en vertalers) | Tweede Kamer der Staten-Generaal